

Dorps- en wijkraden in Nederland: actuele situatie

Nederland kende in 2012 bijna 2200 dorps- en wijkraden. Ruim de helft van de Nederlandse gemeenten (53,3%) kende vorig jaar minstens 1 dorps- of wijkraad. Het gemiddelde ligt echter veel hoger. Als er in een gemeente of alleen dorps- of alleen wijkraden zijn, ligt het gemiddelde op 6 à 7; als beide vormen aanwezig zijn, telt de gemeente gemiddeld 14-15 dorps- en wijkraden. Heringedeelde gemeenten (70,6%) hebben over het algemeen vaker dorps- of wijkraden dan het landelijk gemiddelde voor alle gemeenten (53,3%).

Uit een enquête onder gemeenten blijkt dat de belangrijkste functies van de dorps- en wijkraden 'belangenbehartiging en representatie van de lokale gemeenschap binnen de gemeente' en 'een platformfunctie voor initiatieven uit de lokale samenleving' zijn. Raden vervullen daarmee een functie over en weer tussen buurt (inwoners) en gemeente. Lokale thema's (leefbaarheid in de wijk, bevorderen van zelfredzaamheid) staan centraal. Het algemene oordeel van gemeenten over de raden is positief, al bestaan er grote verschillen tussen de verschillende raden (mate van representativiteit, ontplooiende activiteiten, kwaliteit bestuurders etc.) Dorpsraden lijken echter – vanwege de natuurlijke entiteit die zij vormen – vaker beter te functioneren als een vertegenwoordiging van de inwoners van een begrensd gebied dan wijkraden.

Dorps- en wijkraden kunnen zowel op publiekrechtelijke basis (art. 83 of 84 van de Gemeentewet) of op privaatrechtelijke basis (vereniging of stichting) georganiseerd zijn. In het eerste geval ligt het initiatief bij de gemeente, in het tweede geval bij de burger. In de praktijk vinden we voor het overgrote deel privaatrechtelijke vormen – daarmee ligt voor de hand dat deze niet door de gemeente, maar door de betrokken burgers zijn geïnitieerd. Veel afspraken tussen de gemeente en de dorps- en wijkraden zijn informeel en laagdrempelig georganiseerd; er wordt wel degelijk samengewerkt maar zonder strakke kaders. Gemeentelijke subsidies vormen een belangrijke inkomstenbron voor de raden als geheel.

De meeste leden van de raden zijn benoemd door de eigen stichting of vereniging. In de raden waar wel verkiezingen plaatsvindt gebeurt dit meestal tijdens jaarvergaderingen of bij aftreden van een lid. De gemiddelde zittingstermijn is 3 à 4 jaar. Slechts een kleine minderheid van de leden ontvangt een vergoeding.